

RADIO SLOVENIJA 1, 13.06.2006, STUDIO OB 17H, 17.00

NOVINARKA: Spoštovani poslušalci in cenjene poslušalke lepo pozdravljeni. Vabljeni k poslušanju današnjega Studia ob 17h, v katerem gostimo Ministra za finance doktorja Andreja Bajuka. V prihodnji uri nas bo zanimalo, kako minister ocenjuje učinke davčne zakonodaje, ki je začela veljati lani in kaj se dogaja s pripravo nove davčne reforme? V zvezi s skorajšnjim prevzemom evra nas bo zanimalo, kako komentirala že tretji mesec visoko inflacijo in kateremu projektu, v smislu zagotavljanja finančne stabilnosti, bo vlada po evru posvetila največ pozornosti? Bo to morebiti pokojninska reforma? Govorili bomo o pripravi proračuna za prihodnji dve leti. Kakšne prioritete si bo postavilo finančno ministrstvo in tudi, kako bo rešilo nekatera odprta vprašanja v letošnjem letu? Lotili pa se bomo tudi vprašanj povezanih s privatizacijo dveh največjih bank. Oddajo bova vodili Erika Štular in Urška Jereb Brankovič. Vabljeni k poslušanju takoj po poročilih.

Še enkrat lep pozdrav spoštovane poslušalke in poslušalci in pozdravljeni gospod finančni minister Andrej Bajuk. Dobrodošli v Studiu ob 17h.

ANDREJ BAJUK (Minister za finance): Prav lep pozdrav vsem, tudi poslušalkam in poslušalcem.

NOVINARKA: Veseli nas, da ste prav danes naš gost, ko je davčna uprava pri predstavila, prve analize v zvezi z dohodnino za lansko leto. Če ne drugega, se zdaj kaže, da naj bi bili prilivi iz davčnih virov zdaj višji, kot so bili pred temi spremembami davčne zakonodaje. Kakšne so vaše prve ocene glede učinkov davčne zakonodaje, ki je začela veljati lani? Kaj že lahko presodimo?

BAJUK: Prav gotovo pričakujemo, da bodo prilivi večji kot je bilo načrtovano. Značilnost strokovnih služb finančnega ministrstva povsod po svetu so, da so silno konzervativne, tukaj pa so še malo preveč konzervativne. Dejstvo pa je, da tudi nismo vedeli. Ko se zakonodaja sprejema, je zelo težko vedeti, kaj se bo zgodilo in kaj se ne bo zgodilo. Predvsem, ko se je tudi spreminjevalo?govorimo o zakonu o tem 2004. Ta, ki je že začel veljati z majem 2004. Potem je bilo še nekaj sprememb ob koncu leta. V ta prvih tednih, ko smo mi prevzeli odgovornost smo spremenili ta zakon, potem smo maja dodali še nekaj zaradi študentov, če se spomnite in pa dokončno smo tudi nekaj spremenili decembra lani. Vse to je bilo težko preverjati, kakšni bodo dokončni efekti. S temi podatki, ki jih imamo, neko slabo polovico dohodnine, ko je bila že, ko so bili dokončni obračuni že poslani ali se pošilja v teh dneh, kaže, da bodo večji prilivi, ampak dokončno pa ne morem vedeti, kar se dohodnine tiče, koliko bo to, ker na tejle slabih polovici je bilo neto vračila za 20 milijard, kar bi kazalo, da so bile te akontacije nekoliko previsoke. To je še potrebno analizirati v detajle, ko bomo imeli celotne podatke. Jaz upam, da bomo to imeli v prihodnjih 6 tednih, da bomo vedeli, s čim imamo dejansko opravka, ali je možno ali ne. V tej zakonodaji, ki jo zdaj pripravljamo, da bi znižali tudi določene akontacije v tistih primerih, ko se bo izkazalo, da je dejansko previsoka. Kot so me vaši kolegi danes na tiskovni konferenci pravilno ocenili, to je neko brezplačno financiranje s strani davkoplačevalcev in tega se moramo v kolikor je to mogoče, se moramo tega ogniti.

NOVINARKA: Je pa dejstvo, da še niso obdelani, tiste napovedi, ki so bolj zapletene oz. kjer se kontrolni podatki razhajajo z napovedanimi podatki?

BAJUK: Tako je. Zdaj kar je bilo že poslano in tudi izplačano. Vračila so se že izvedla in pa so se izvedle na en poseben način. O tem še malce kasneje, samo za tiste primere, kjer so bile kontrolni podatki in pa izjave zavezancev so se ujemale. Zdaj pa so določene stvari, ki niso v skladu, ampak to je popolnoma normalna situacija in ne pričakujem kakšnih posebnih težav, vendar pa je potrebno vsak primer posebno predelati. To se zdaj dogaja. Na davčni upravo so zdaj začeli delati na tem področju in jaz pričakujem, da bomo v 6 tednih to dokončali.

NOVINARKA: Eno sprememb, ki jo je za davčno zakonodajo pripravila vaša ekipa na finančnem ministrstvu, je uvedba cedulaarne, proporcionalne obdavčitve nekaterih pasivnih dohodkov, dividend,

kapitalskih dobičkov, obresti. Kakšni so prvi učinki, prve analize? Kaj je pravzaprav prinesla ta sprememba?

BAJUK: Silno zanimivo. To je primer, kjer je obdavčitev nižja, ker smo ga izvzeli iz proporcionalnosti in je več prihodkov na podlagi tega kot v preteklosti. To je na podlagi teh podatkov, ki so bili že obdelani. Vse kaže, da se je tudi tukaj pojavilo v Sloveniji to, kar se pozna v celem svetu. Če znižaš obdavčevanja dejansko, je prihodkov več. Iz tega računa smo malo več dobili. Dejstvo pa je, da so kapitalski dobički tudi v tej verigi, ki čeprav so bili obdavčeni v prejšnji zakonodaji na nek kozmetičen način. Zelo visok davek 50 %, če si prodal v prvih treh letih potem pa nič. To je bilo samo treba malo počakati, pa ni bilo potrebno nič plačati. Iz tega naslova v letu 2003 je prišlo samo 62 milijonov tolarjev, kar je za proračun skoraj nič.

NOVINARKA: Tudi te izkušnje bodo osnova za to celovito davčno reformo, ki jo pripravljate. Danes ste rekli, da bo Ministrstvo za finance delovno gradivo oz. predloge zakonov predstavilo še pred poletnimi počitnicami. Tisto kar ste doktor Bajuk vi doslej zagotavljali je, da bodo ti predlogi prinesli bistveno znižanje progresije pri dohodnini in pa poenostavitev davčnega sistema. Prav nič bolj natančni niste hoteli biti. Nam zdaj, ko je verjetno na ministrstvu to gradivo že pripravljeno, lahko poveste kaj več?

BAJUK: Vam bom v detajle razložil, zakaj še nimam teh podatkov in ne morem biti bolj konkreten. Mi smo, stopili smo napravljeno pogodbo s profesorji Ekonomske fakultete, da so nam naredili, delajo, še ni končan, en model. To je dinamičen model globalnega ravnovesja, ki bi lahko izračunal kakšni so učinki ene in druge odločitve, ki bi jo sprejeli. To je delovno gradivo. Mi imamo podatke, čakamo za ta model. Ga še ni na ministrstvu, še ne razpolagamo s tem. Zavezani so bili, to bi moralo že biti, saj smo že skoraj na sredi junija. Pred koncem junija bomo mi to imeli. Kot sem jaz vedno rekel. Zame je predvsem to vprašanje računice. Cilji so zelo jasni. Izhodišče, kot ga je vlada sprejela, je v dohodnini neka enotna davčna stopnja, na podlagi zelo velike, bi rekel, splošne olajšave. Kar zagotavlja še vedno neko progresivnost. To je izhodišče. Od tam naprej pa je to problem računice, ali to lahko izvedemo ali ne na takšen način, da bomo istočasno dosegli še dva cilja, ki sta istočasno bila tudi izpostavljena. In to je, da bomo zagotovili tudi socialno vzdržnost prehoda. To se pravi kompenzacij za tiste, ki bi morda morali kaj več plačati. To je treba res natančno izračunati. In pa drugi cilj, ki je silno pomemben, da moramo vse to izvesti v skladu z paktom stabilnosti in rasti. Ne moremo si privoščiti, tudi kratkoročnega ne, velikega izpada v prihodkih. Večkrat se zgodi, da človek le računa, da če pride do korenite spremembe, da morda v prvem letu sistem še ne bo deloval tako popolno, da bi zagotovil določene minimalni nivo prihodkov. Večkrat se zgodi, da nastane neka vrzel in se to potem s časoma pripravi. Mi si tega ne moremo privoščiti, enostavno zato, ker smo zavezali paktu stabilnosti rasti. To je naš največji problem. Maastrichtski kriterij je bolj enostavno obdržati, kot pa ta. Javnofinančna disciplina je zelo, zelo pomembna.

NOVINARKA: Rekli ste gospod minister, cilj je ena davčna stopnja in visoka splošna olajšava.

BAJUK: To je izhodišče, cilje je pa prav gotovo znižanje progresivnosti, ker to je pa previsoka. Progresivnost v Sloveniji je previsoka. Mi moramo to znižati na vsak način, ali bo to mogoče znižati do tiste izhodiščne točke, ki je bila predlagana in sprejeta kot izhodišče za razpravo in nadaljnjo analizo, je pa vprašanje še teh števil.

NOVINARKA: Na kaj bodo vplivali ti inštituti za ekonomska raziskovanja oz. izračuni, ki jih bo njihovo model prinesel na stopnjo in določitev?

BAJUK: Predvsem gre na stopnjo in pa višina te olajšave. Istočasno pa moramo zagotoviti dodatna sredstva, kako bomo krili kakšen izpad. Za pričakovat je, da bo na področju dohodnine izpad. Ali pa odprava?

NOVINARKA: Davka na plače.

BAJUK: Davka na plače. V letu 2006 je bilo prilivov v proračun iz davka na plače 101 milijard tolarjev. To je pa 6.6 % celotnih prihodkov. To niso mačje solze. To ni enostavno nadomestiti in vse to

motamo v globali še pregledati in vsak pričakuje, kako se bo njegov davek znižal, sosedu pa kure gor. Saj veste kako razmišljamo normalni ljudje, zato pa jaz vedno ponavljam in tudi zdaj bi rad povedal, da dolgoročno edina rešitev za zmanjšanje davkov je, da znižamo javno porabo. To pa ni enostavno. Od osamosvojitve do sedaj je javna poraba se vsako leto večala kot delež domačega bruto proizvoda. Od konca 2004 in zdaj smo že dve leti zapovrstjo to znižali. Se pravi, trend se je obrnil. To pa zahteva veliko discipline nad javnimi izdatki, ker vsi pričakujejo še eno cesto, pa še to, pa še ono, a vendar je nemogoče v celoti. Mi pa moramo zagotoviti, da bo večja gospodarska rast. To pa bomo samo dosegli ne z državnimi izdatki. Mi bomo to dosegli, če bomo povečali prostor, da bo zasebni sektor izdeloval več kot pa do sedaj.

NOVINARKA: Vendarle dogovor, da se polovico tega izpada zaradi odprava davka na plače in sprememb pri dohodnini, polovico krije z znižanjem javne porabe, polovico pa z zvišanjem davka na dodano vrednost. Dve opciji sta bili v igri, ali da se uvede enotna stopnja DDV-ja. Omenjala se je številka 18 %, ali pa, da se povišata obe, znižana in običajna stopnja DDV-ja, to pomeni 10.5 ali 22 %. Tako so pokazali ti izračuni. Kam se sedaj ti pogovori nagibajo? K še vedno enotni stopnji DDV-ja?

BAJUK: Enotna davčna stopnja na dodano vrednost je tudi ena opcija in tudi izhodišče. Pa vendar je to predmet teh analiz. To ni neko igrakanje, to ponavljam že od prvega dne, da je to problem računice. Mora pa biti računica narejena ravno v takem modelu, ki je globalnega značaja, da vidiš, kakšni bodo ti efekti. To je zelo komplicirana stvar, v Sloveniji takšnega modela še nismo imeli. Vse računic v preteklosti so bile narejene tako. Ne bom rekel na palec, ker to ni bilo res, niso pa bile paralelne, ker dejansko nismo razpolagali s takim modelom. Vsaj v javnem sektorju ne. Morda kje kakšen profesor ima kje kaj skritega, ni pa na razpolago Ministrstvu za finance, zato pa smo to naročili.

NOVINARKA: Še vrsto drugih davčnih sprememb se napoveduje v okviru te reforme. Pa mogoče na kratko Davek na nepremičnine. To ljudi zelo zanima, veliko bojzani je povezanih s tem in pa ta poziv poslancev nacionalne stranke o uvedbi cerkvenega davka. Kakšno je vaše stališče?

BAJUK: Kar se tiče predloga poslancev, bomo prvo to rešili. Ta predlog je že nekaj dni star. Dejansko ni bilo na programu Ministra za finance in tudi ne v programu Reforma uvedba takšnega davka. Kot vsaka iniciativa Državnega zbora jo bomo resno proučili in tudi neko stališče do tega zavzeli. Zaenkrat ga še nimam in vam čisto po pravici povem, da se tega še nisem lotil, da bi s svojimi strokovnimi službami, ker delamo čisto drugo stvar, ki pa ima po moji oceni prioriteto. Kar se pa tiče tega davka na nepremičnine. Res je, mislim, da se popolnoma po nepotrebnem širi nek strah po Sloveniji, deloma tudi kako se o teh stvareh poroča preko medijev. Dejstvo pa je, da v nobene trenutku ni to bilo zastavljeno tako, da bi to bilo kaj drugega kot pa nek nadomestek k temu kar že imamo in to so?

NOVINARKA: Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč?

BAJUK: Stavbna zemljišča?hvala. To je občinski del. Ravno ta zakonodaja, ki je bila pred kratkim sprejeta v Državnem zboru, da bomo zdaj načeli neko globalno inventuro vseh nepremičnin v Sloveniji zato, da bomo vedeli, kaj imamo in kaj ne. Če kaj, nam bo to omogočilo, morda tudi, da ga bomo znižali, ker bomo zdaj obdavčili tiste, ki do zdaj niso nič plačevali. Zanimivo pa je, da se straši ljudi, ki plačujejo, češ, bog ve, kaj bomo zdaj naredili. Nihče pa ne omeni, da imamo kar nekaj frajerjev, ki pa niso nikoli nič plačali. Jaz ne vidim nikjer nobenega razloga, da se država ne bi resnično lotila tega in izpostavila nek pravičen pristop, verodostojnost celotnega sistema je ravno v tem, da je za vse enak, ne pa za nekatere ja, za druge ne. Če bomo imeli zdaj to inventuro, bomo to lahko pogledali. Vam pa spet ponovno zagotavljam, kar je državni sekretar že večkrat omenil v zadnjih tednih, da ni bilo načrtovano in tudi ne načrtujemo, da bi ta davek dejansko uporabili kot nadomestilo za druge stvari kot morebitne izpade. To ni bilo tako in tudi sedaj se tako ne dela.

NOVINARKA: Gospod Bajuk, posvetimo se prevzemu evra s 1.1.2007. Slovenija je uspela zadostiti vsem maastrichtskim kriterijem, tudi inflaciji s katero smo imeli v preteklih letih kar nekaj težav.

Nekakšen neprijeten priokus pa pušča zdajšnja majska inflacija, skoraj 1 %. Tudi vi ste na srečanju z gospodarstveniki v Istri dejali, da ste presenečeni, še posebej, ker se v maju niso podražili zgolj naftni proizvodi, kar je bilo bolj ali manj pričakovano, ampak tudi druge stvari, hrana in ostalo.

BAJUK: Jaz priznam, da nas je ta cifra maja nekoliko presenetila, kar vedeli smo, da bomo imeli še učinke od nafte in naftnih derivatov, predvsem pa v Sloveniji mi imamo mesečni model in da se bo to prelilo v mesec maj je bilo pričakovano. Dejansko pa je to malo več kot polovica inflacija, ki jo lahko pripisujemo temu. Zanimivo bo pogledati, kaj so druge stvari. To pa lahko dosežeš samo, če gledaš globalno, ampak da greš pogledat konkretne podatke. Po svetu se tudi uporablja bistvena inflacija, v katero se izvzamejo stvari, ki so normalno neobvladljive in to je cena nafte in naftnih derivatov in pa cena nepredelane hrane. Poleg nafte je šla ravno ta cena nepredelane hrane gor. Kor inflation je pri nas še vedno 1.4 %, zato vsi tako UMAR kot BS mirno gledamo na to, da ni nekaj hudega. Tudi ni to, kar v zadnjih dneh berem v časopisih neke interpretacije, ki se mi zdijo nekoliko izmišljene ali pa vsaj ne najdem kakšne argumentirane podlage za to. Javna poraba se znižuje. Ni nič hudega, da bi država zapravljala. Po drugi strani tudi ni znakov, da bi tukaj bila neka inflacija, ki se povzroči zaradi velikega povpraševanja, ker to se najprej vidi pri storitvah in ravno pri storitvah so cene nekoliko šle navzdol. Za eno malenkost, ampak ni tam. Tudi v Evropi drugod so imeli težave s tem, ker se jim je to malce povečalo več kot so pa pričakovali. Evrostat nam še ni dal dokončne podatke, oni imajo zamik treh tednov. Prihodnji teden bomo imeli prav zagotovo podobo, kako je bilo drugod, ampak v pogovorih z ministri, ravno prejšnji teden na seji Ekofina, je bilo tudi govora o tem. Baje naj bi to bilo, da prvi mesec, ko so šle nafte in naftni derivati cena gor, da so podjetja smatrali, da je to začasna stvar in niso to še vključevale v njihove cenike. Dejstvo je, da se je zdaj že izkazalo. Ni več 75, danes je nekaj čez 60 sod, ampak smo se že sprijaznili vsi, tudi podjetniki, da ne bo več 45 oz. okrog 40. da smo že prešli na neko dolgoročno vsaj 60. to se pozna. Na noben način pa ne ogroža sistem kot tak. To moram ponoviti. Ne glede na majsko inflacijo, smo še zmeraj 0,4 % pod dovoljeno inflacijo.

NOVINARKA: Nekateri ekonomisti pa tudi Banka Slovenije opozarjajo, da je glavni problem slovenske inflacije ta, da vlada nadzor nad temi nadzorovanimi cenami opušča.

BAJUK: Hvala lepa za to vprašanje, ker pa spet nima nikakršne podlage. In velika razlika kaj je Banka Slovenije rekla in kaj pišejo določeni komentatorji. Banka Slovenije je opozorila, da je treba biti pozoren na to. S tem, da pa oni rečejo pozoren, pa še ne pomeni, da nihče ni pozoren. Do sedaj je inflacija šla v letu 2004 za 2.4, te cene pa so šle za 1.8 gor. Ta zadeva je pod kontrolo v skladu z načrtom kot je bil sprejet. Nikakršnega odmika od tega, kar je bilo načrtovanega in mislim, da so to spet prazne ocene.

NOVINARKA: Pa kljub temu se zdi, da je ta inflacijski pritisk javnih podjetij večji. Znane so napovedi elektro distribucijskih podjetij o tem, da naj bi se cene elektrike, ko bomo stopili v EMU poenotile, konvergirale z evropskimi cenami. Te stvari so znane. Kako boste vi na to reagirali? Boste v zvezi s tem kakorkoli?

BAJUK: Če bi jaz se preveč k srcu jemal želje vseh, ki imajo možnost, da kaj rečejo, bi potem res imel trdo življenje. Dejstvo je, da oni lahko sanjajo kako hočejo, takšnih stvari ne bomo dovolili in tudi nima smisla, da jih dovolimo. Bo morda težka diskusija, ampak ni prostora. Najprej se morajo malo bolj potruditi, da bodo malo bolj učinkoviti pri svojem delovanju. Morda pa morajo oni stroške znižati, ne pa, da jim prihodke vsi zagotovimo.

NOVINARKA: Če se zdaj ustavimo v obdobju po prevzemu evra. Kot ena izmed večjih težav, morda ne glih kratkoročna, zagotovo pa dolgoročna, na področju vzdržnosti javnih financ se brez dvoma kaže pokojninska blagajna. Na to nas opozarjajo tudi zunanje institucije, evropska komisija. Vi gospod minister, ste na nedavni borzni konferenci napovedali, da naj bi skupaj z ministrstvom za delo predlagali nekakšne rešitve za večjo vzdržnost tega pokojninskega sistema. Nam lahko malce več poveste za kakšne konkretne rešitve gre?

BAJUK: To je najprej izhodišče. Strokovnjaki gor in dol, to vsi Slovenci in Slovenke razumemo. Dejstvo je, mi smo ena družba, ki ima najnižjo rodnost. To kar nismo ustvarili do sedaj, tudi ne moremo nadomestiti. Jaz z veseljem razlagam. Če se zdajle vsi odločimo, da bomo imeli otroke, je treba vsaj 9 mesecev počakati, da se iz tega kaj dejansko rata, potem pa 20 let vzgajat in lepo popraviti, da bodo lahko kaj delali in doprinesli. To so življenjska dejstva. Tukaj je realnost. Realnost je, da nas je malo manj, kot bi nas moralo biti in da bo ta generacija, mlajših, ki se vključujejo v delovno silo, ne bodo imeli zadostnih mladih ljudi za sabo, ki bodo dejansko prispevali v takšen sistem, kot ga imamo mi. Dejstvo je, da leta 99 je slovenska država uvedla reformo pokojninskega sistema, ki pa je malo bolj korenita, kot so bili takrat pripravljene razlagati. In v letu 2000 in 2001 so jo še zaostri, ko so zaostri to formulo. Mi smo vrnili to formulo na tisti nivo kot je bil predviden v tej reformi, kateri so ploskali vsi strokovnjaki, domači in tuji, ampak na nivo, ki je 9.5 % nižji kot pa takrat, kjer bi bila leta 2001, če tega takrat ne bi uvedli. To je zdaj naš sistem. Vzdržnost tega sistema je tam nekje do leta, če pogledate zdajle, koliko je delež sredstev, ki jih damo za pokojninski sistem, kot delež BDP je prag čisto stacionaren in se bo tudi tako obdržal vsaj še 5-7 let, potem se pa začne višati. Ko se to začne višati, takrat je nevarnost, zato je treba sedaj trezno to razpravo odpreti. Jaz sem prepričan, da Slovenci smo tako pametni, da znamo to razumeti in da ni drugega izhoda, ali gremo in odpremo migracijo, pa rečemo, odpremo vrata na stežaj, pa naj pridejo in drugi preživijo. Nas je relativno premalo. Ali pa se bomo lotili, kako bomo to rešili in rešitev na tem je večplastna. Po eni strani je potrebno očistiti sistem kot tak. To je silno pomembna stvar, ker se ne bo takoj poznala. Mi imamo en sistem, ki se je nakopičil čez desetletja. Če vzamemo samo, kaj vse imenujemo pokojnine pa dejansko niso. Pokojnina je samo tisti odnos med državo in posameznikom, ki ima svojo podlago v delovnem razmerju. Drugi prihodki, ki so ravno tako se imenujejo pokojnine, pa niso pokojnine, so sad drugačne zakonodaje, ki jo jaz nimam noben namen spreminjati, razumem pa, da je velika razlika, kako se mora ena ali druga vrednotiti. Npr. v naši državi smo sprejeli koncept ali načelo, da je produktivnost sedanje generacije, ni ravno sad te generacije. Mislim, da to vsakdo razume, da vsi stojimo, ko pridemo na svet na ramenih prejšnje generacij in je prav, da vsaj deloma produktivnost te generacije se tudi izraža na nek način v pokojnini sami. Ni pa to isto, če vi dobite na podlagi zakona neko nagrado, da ste umetnik ali pa pisatelj, to pa ni potrebno vzdrževati s produktivnostjo dela, ker to je pa res posebna stvar. Dosti je, če jo vzdržiš na nivoju, da jo indeksiraš na podlagi življenjskih potrebščin, ampak že ta razlika ali vključiš produktivnost za vse, je v prvem letu malenkostna stvar. V petih letih imate pa takoj in gledate med 15 in 20 milijard razlike. To je treba očistiti in to bomo tudi napravili. O je ena panoga.

NOVINARKA: V teh vaših načrtih indeksacija pokojnin ostaja?

BAJUK: Seveda ostaja, saj mora ostati. Je pa tudi dejstvo, da te stvari, ki smo jih ustvarili, valorizacija je bila ključnega pomena, ko smo živeli v situaciji, ko je bila inflacija 10 % na leto, ko si v treh letih polovico vsega zgubil. Druga zelo pomembna stvar je, da moramo istočasno, kot delamo to, ustvariti boljše pogoje, da bo nov del sistema, kapitalski trg, da bo imel večjo verodostojnost in da bo boljše funkcioniral.

NOVINARKA: Gospod Minister, govorili ste o tem očiščenju pokojninske blagajne. Bo to ukrep, ki ga boste sprejeli ali pa predlagali v tem proračunskem svežnju, ki ga boste zdaj, zdaj poslali v parlament?

BAJUK: Namen je, da bo to podlaga tudi načrtovanje novega proračuna za leto 2007, kot sem rekel. Jaz ne pričakujem velikih sprememb v letu 2007. Tam okrog 2-4 milijarde razlike, ampak, če greš pa in gledaš v prihodnost 5 let, je pa obzorje, ki ga moramo itak spoštovati v skladu z Zakonom o javnih financah, je pa to ključnega pomena.

NOVINARKA: Boste temu proračunu priložili tudi tisti načrt, ki ste ga predlagali že ob prejšnjem proračunskem svežnju lani, ki zadeva enotno usklajevanje socialnih transferjev. To je tudi ena od

vaših idej, ki je pa niste uspeli?

BAJUK: Glede valorizacije. Ja, to je to. Jaz se zavzemam za to, da bomo to dosegli. Je zelo komplicirana zadeva s tega vidika, da trenutno se tudi pišejo novi zakoni na področju socialnih transferjev in je potrebno vse to uskladiti. Bo potrebno imeti majčkeno potrpežljivosti pri tem, lahko pa zračunamo, kaj se nam zgodi, če te stvari dejansko izvedemo.

NOVINARKA: Kolikšen učinek na proračun pričakujete iz tega naslova?

BAJUK: Kot sem rekel, da v prvem letu ni veliko, tam 2-4 milijarde. Učinek je pa potem naprej. Zelo progresivno hitro raste.

NOVINARKA: Oba ukrepa skupaj bosta dala, tak učinek?

BAJUK: Ja.

NOVINARKA: Katere take bolj makroekonomske odločitve boste še vključili v proračunski sveženj, ki ga zdaj pripravljate?

BAJUK: Mi se bomo še naprej zavzemali, da bomo postopno zniževali javno porabo, da bomo zagotovili, da ne bomo prišli do kratkoročnega upada v dohodkih. To je navodilo za davčno zakonodajo. Kar se tega tiče je ziher je ziher.

NOVINARKA: Dokaj ugodna gospodarska rast vam gre na roke, saj je lažje krčiti javno porabo, ko je gospodarska rast ugodna. Kje pa napovedujete varčevanje?

BAJUK: To je tudi zanimivo. Danes sem bral, ja kaj se pa grejo, če je gospodarska rast večja, bo pa ja padalo. Če postavimo to v neki širši bolj objektivni okvir. Dejstvo je, da naš proračun je nad 85 % so fiksni izdatki s katerimi ne moreš nič. Zelo malo je prostora, da bi človek lahko vplival na to. Plače ne moreš znižati, je treba znižati število ljudi, ki delajo v javni upravi. Mi imamo cilj, da se to zniža za 1 % vsako leto. Deloma se stvari kažejo v pravo smer, ampak še ne vem, če bomo to tako izvedli kot je bilo proračun previden. Do konca leta motamo to napraviti. Mi smo močno znižali materialne stroške, ampak to ni vzdržljivo dolgoročno?

NOVINARKA: Nas predvsem zanima kaj bo v tem predlogu proračuna, ki ga pripravljate? globalne številke?

BAJUK: Globalnih številk še nimam na razpolago, ampak vam povem, da bomo mi še naprej zniževali javno porabo. To je proračun + Zavod za zdravstveno zavarovanje in SPIZ, občinski proračunu. Vsi skupaj morajo delež domačega BDP še znižati. Mi smo se zavezali, da bomo v štirih letih 2 % znižali. To je v koalicijski pogodbi. Deloma smo to že napravili. Nekoliko manj, kot bi morali, predvsem, ker se nam spreminjajo tudi podatki o BDP. Statistični urad RS nam je marca povedal, da je dejansko bil, da so bile neke negotovosti v njihovih prvih kalkulacijah o BDP in so nam znižali za skoraj 2 %, za 130 milijard so znižali BDP. Zdaj še ponovno to popravljajo. Dokončnega podatka ne bomo imeli do septembra. Moramo se tudi odločiti v nekem okviru, ki se nam odmika. Ta popravek, ki bo zdaj prišel na vrsto, bo vrnilo nekaj deloma, kar so znižali. Javna poraba se je znižala. Bomo pa na vsak način znižali še naprej.

NOVINARKA: Kako daleč so zdaj tista prva usklajevanja s proračunskimi uporabniki?

BAJUK: Trenutno smo v tem obdobju, kjer se vsako ministrstvo in vsak proračunski uporabnik izrazi svoje želje. Kot sem pričakoval so izrazili zelo velike želje in bodo pač morali te velike želje znižati in spraviti v trd okvir. Tudi, ko se pogovarjamo s socialnimi partnerji, kako naj pa država obdrži svojo verodostojnost, če ne bo izpolnjevala svojih lastnih programov. To pričakujemo od drugih, da bodo tudi znali na nek način znali predstaviti svoje aspiracije.

NOVINARKA: Na katerih programih, področjih so največja odstopanja?

BAJUK: Predvsem so sanje o večjih investicijah. Ko pride trenutek resnice, to so bolj želje in naslovi projektov samih, kot pa projekti sami. Če imamo kakšne težave v Sloveniji je ravno to, da nimamo pripravljenih projektov, da bi jih takoj izvajali. To se nam pozna v vsem segmentih delovanja. Povsod je isti problem, da tudi, pri črpanju evropskih sredstev je tako. To so bile prazne škatle. Gor je bilo

napisano, to pa to, pa ne vem kakšno javno delo, potem pa greš pogledaš pa ni nič noter, samo naslov. S tem pa se ne da izvajati, najmanj pa v skladu s pravili EU. To se bomo morali navaditi v Sloveniji in nekaj časa bo še trajalo. To je popolnoma drugačna poslovna kultura, ki jo moramo še uvesti.

NOVINARKA: Pri sprejemanju tega prejšnjega dveletnega proračuna, so bile vaše prioritete občine, državne ceste, tudi železnice, delež sredstev za obrambo ste povečevali v skladu z obveznostmi do zveze Nato. Bodo to tudi prioritete za prihodnje?

BAJUK: Ja. Gremo v isto smer, v tej smeri bo tudi šlo. To so največje težave s katerimi se soočamo vsak dan. Poglejte, kaj se nam je zgodilo letos, ko je bila malce bolj trda zima, ko je sneg se stalil in smo videli, kakšne težave imamo na cestnem programu. Gremo na poseben program, ki ga bo potrebno še financirati, deloma preložiti stvari v prihodnost, deloma pa poiskati sredstva drugod. Minimalen program je med 5 in 6 milijard dodatnih sredstev, ki niso bile predvidene, ampak to je posledica vseh teh nevzdrževanj cest v preteklosti. Zato, ker smo se kot država osredotočili preveč samo na avtoceste. Avtoceste smo pa hoteli delati na tak poseben način iz proračunskih sredstev, kar se je pa tudi izkazalo, da je bila napaka.

NOVINARKA: Če prav razumem, so ta sredstva za obnovo državnih cest zdaj zagotovljena?

BAJUK: To se pravi, deloma so zagotovljena.

NOVINARKA: Minister Božič je pričakoval vsaj 10 milijard, 5 mu bi jih bilo nujno potrebno zagotoviti. Pravite 6 je?

BAJUK: Če se ne motim je 5,7 sredstev zagotovljenih.

NOVINARKA: Kako boste rešili težave na Slovenskih železnicah. Danes so začasno uspeli zagotoviti ta likvidnostna sredstva?

BAJUK: Problem Slovenskih železnic je pa, bo še dolga leta z nami. To je območje na katerem se ni delalo, najmanj pa pametne stvari. To je največja vrzel. Podatki s katerimi jaz razpolagam in še danes nimamo nekega strateškega načrta, kako te stvari reševati. Določene investicije so pomembne in to bomo zdaj zagotovili in smo prišli dot ega zaključka, da bomo zagotovili sredstva z novim Zakonom o poroštvu za tiste investicije, ki so povezane z evropskimi sredstvi + tiste, ki so absolutno nujne in ki so posledica tega, kar inšpektorji že govorijo, da vlaki ne smejo več tam pelat. To se vam nabere takoj čez 100 milijard. Nekega dolgoročnega, strateškega programa investicij v Slovenske železnice pa še ni. To je velik problem. Tudi prihodki se jim nižajo. Jaz sem v stiku s predstavniki Ministrstva za finance v nadzornem svetu in še takšnih podatkov ne dobim, ker še niso na razpolago. To je pa zelo velik problem. Slovenske železnice bodo naš dolgoročen problem.

NOVINARKA: Za letošnje leto ne gre za taka razhajanja, da bi razmišljali o rebalansu letošnjega proračuna?

BAJUK: Ne, mi ne bomo delali rebalansa, zaenkrat se še ni izkazalo, da bi bilo to potrebno. Kar bomo delali bomo delali znotraj prerazporeditev in pravicah, ki nam jih da Zakon o javnih financah in Zakon o izvrševanju proračuna.

NOVINARKA: Kar nekaj vprašanj in tem se je pojavilo povezanih z gospodarno rabo javnih sredstev, s transparentnostjo pri nakupih. Od tega zemljiškega sklada do operacijskih miz, tudi pri nabavi vojaške opreme je bilo kar nekaj očitkov zaradi netransparentnosti. Kako boste ravnali v teh primerih?

BAJUK: Mi zelo intenzivno delamo na novem zakonu o javnih naročilih, ki bo pa spremenil celoten pristop. Ko smo to zakonodajo sprejemali pred 5 leti, da vse visi na neki formalnosti in vsak se skriva za to formalnostjo. Dejansko je pa to nek sistem, ki se je izkazal, da nam prav nič ne pomaga pri večji transparentnosti ali pa verodostojnosti in gospodarnosti pri uporabi sredstev. Mi moramo na nek način na glavo postaviti to zakonodajo v tem smislu, da mora biti gospodarnost ključna. Nesmiselno je, da imamo primere, ko je vse legalno, ampak vendar je skregano z zdravo pametjo. Problem teh

operacijskih miz, smo šli z enim predlogom 14 dni nazaj v Državni zbor in se je vlada odločila, da v takih izrednih primerih lahko preseka. Da je farizejsko spoštovanje formalnosti nas nikamor ne pripelje, pa naj določeni funkcionarji prevzamejo odgovornost. Jaz sem absolutno za to, da če je treba nekaj odločiti, naj tisti, ki imajo neko odgovornost, to odgovornost prevzamejo, potem pa pride čas tudi političnega obračuna. Če si sprejel napačno odločitev, boš pa to odgovornost imel.

NOVINARKA: Kot smo obljubili, se bomo zdaj posvetili kapitalskemu trgu, še posebej bankam. Kot uvod naj omenim dejstvo, da si je vlada v okviru svojega programa zastavila tudi cilj, da naj bi se država čim bolj umaknila iz gospodarstva. Vsaj laičnemu opazovalcu bi se zdelo, da kakšnih posebnih umikov države iz gospodarstva za zdaj ni bilo. Če samo pogledamo te največje sisteme NLB, NKBM, Telekom Slovenije, Zavarovalnica Triglav. Gospod Bajuk, kako to ocenjujete?

BAJUK: V napovedani smeri.

NOVINARKA: Kaj bo prva zadeva, ki bo na borzi?

BAJUK: Vam ne znam odgovoriti. Prav gotovo pa bo na borzi NKBM, bo tudi deloma NLB kolikor se bo dalo, čeprav tukaj še nimamo dokončne rešitve zaradi problema, ki je zdaj nastal. Pričakujem, da bo tudi Triglav tudi na borzi, v tistem delu, kjer je država resničen lastnik, ne pa samo skrbnik. Kar se tiče Triglava, zakon, ki je uredil to lastninsko razmerje, je zelo določen. To so fizične osebe, ki so na podlagi tega zakona, ki lahko pridejo do tega lastništva in pa pravne osebe. Pri pravnih osebah je ta velik zaplet, ki je bil narejen na podlagi ocene. Danes sem še vedno prepričan, da sem pravilno ravnal, ko sem, da se zaustavi sistem, ker bi prodajali po malo manj kot polovični ceni. To urejamo. Sedaj so sodni postopki. Pa naj bodo. To ni moj denar, jaz moram braniti tudi skupne stvari z vso odločnostjo. NLB. Pa vam bom razložil NLB.

NOVINARKA: Večkrat ste dejali, da dokler je država odgovorna za stabilnost bančnega sistema, se boste zavzemali, da večinski delež, lastništvo ostane v slovenskih rokah. Kritiki vam očitajo, da gre za favoriziranje domačih vlagateljev in odklanjanje tujega kapitala, ki bi morda posledično lahko prinesel višjo gospodarsko rast.

BAJUK: Bom še enkrat razložil. In to tudi tistim kritikom, ki pojmujejo EU na nek čuden način. Ta gospod evropski poslanec in predsednik največje opozicijske stranke je rekel, da tujcev ni več med evropskimi državami. Jaz to popolnoma odklanjam. Jaz sem praznoval in večina Slovencev je praznovala, da smo člani EU, ne zato, da smo skočili v toplini lonec, ampak ker bomo Slovenci lahko v skupnosti tudi živeli. Pustimo to ob strani. Ključna stvar je ta. Evropske direktive jasno določajo, če je nekdo nad 50 % lastnik, potem je nadzornik v državi iz katere ta prihaja in ima dokončno besedo o ključnih stvareh, ki so povezane s stabilnostjo sistema. Trenutno v Sloveniji imamo že bančni sistem tak, da je 32 % depozitov v našem bančnem sistemu je pod vplivom ustanov, ki so v večinski lasti tujcev. Govorimo o Banki Koper, Creditanstalt, kjer je Bank Austria in Volksbank in še in še. To vse skupaj predstavlja 32 %. Če bi k temu še prišteli večinski delež v tuji lasti banke, NLB, bi prišli do 74 %. Zdaj pa jaz vas vprašam, ali je pravilna ali nepravilna odločitev, da tega ne bomo dovolili? Ne moremo. Zakaj? Ker istočasno nam te iste direktive nalagajo dolžnost, da smo odgovorni za stabilnost finančnega sistema in dokler bo ta razkol med odgovornostmi države in pa instrumenti s katerimi dejansko lahko razpolaga, da to zagotavlja, potem jaz ne morem tega dovoliti. Če pa imet 49 % v tuji lasti, recimo, imate pa 51 % v slovenski lasti, to pa ne pomeni, da mora biti v državni lasti. Tukaj je ta razprava, kako to doseči. Ali je to? na borzo ne moremo iti, ker bi to potem bila res muha enodnevnica. Naslednji dan en mala firmica iz Belgije kupi 10 % na borzi, potem se pa izkaže da sta povezana in po evropski direktivi pride ECB, je pa to težava. Zdaj pa opozicija gor ali dol, tega ne bomo dovolili pa je. Zato, ker se ne da. Trenutno delamo na tem, kako ustvariti neko takšno pravno podlago, da bomo lahko spreminjali lastniško znotraj slovenskega oddelka NLB na pregleden, javen in transparenten način. V takšnem okviru pa se lahko država umakne. Seveda bi pa morali obdržati predkupno pravico kot vsi, ki so tam notri, samo za to, da bomo lahko zagotovili, da bo kapital se

dejansko povečeval.

NOVINARKA: Večkrat ste omenili domače lastnike. Pa imamo v Sloveniji dovolj domačih lastnikov z dovolj kapitala, ki bodo kupili ne samo delež v NLB, tudi delež KBM, s tem, da ne bodo kupili samo tega deleža, ampak bodo zagotovili obema bankama tudi nadaljnji razvoj, nadaljnjo dokapitalizacijo, rast. Vemo, da se predvsem NLB zelo skuša razvijati na jugovzhodnih trgih.

BAJUK: To je zelo pomembno, ker jugovzhodni trg je odprt zdaj, čez 5 let pa ga ne bo in bo celotno razprodano. Seveda moramo najti takšno rešitev, ki bo to zagotovila. Tudi država, če se umakne, bo morala imeti v zalogi sistem, kako bo lahko dejansko nastopila in obdržala tistih slavnih 25 % in mislim, da na tem smo že veliko napredovali.

NOVINARKA: Pa se s kakšnim slovenskim potencialnim vlagateljem že konkretno pogajate o prodaji?

BAJUK: Jaz mislim, da bo do tega prišlo. Ko rečete, da v Sloveniji ni tega denarja med tistimi, ki ga trenutno imajo. Dejstvo pa je, da smo ustvarili takšen sistem in to pa zdaj povezujem z verodostojnostjo našega kapitalskega trga, kjer se malemu delničarju čisto nič ni zagotovilo. Saj trenutno je 10 % kapitala, deleža v NLB v rokah slovenskih podjetij, takšnih ali pa drugačnih. Ampak ti niso nikdar imeli enega predstavnika v nadzornem svetu. To je malenkost. Dejstvo pa je, da naša zakonodaja, kar se tiče urejevanja kapitalskega trga, še zdaleč ni zagotovila obrambo pravic malega delničarja. To pa je največji naš vir. Trenutno varčevanje Slovencev gre v tujino.

NOVINARKA: Doktor Bajuk, kako bi zagotovili, da bi država imela vsak čas, vsak trenutek na voljo denar, da izkoristi to predkupno pravico?

BAJUK: Bomo že zagotovili. Nekaj je že izdelanega, ne toliko, da bi o tem govoril. Bomo pa zagotovili.

NOVINARKA: Če se zdaj vrnemo k NLB o kateri smo že govorili. Evropska banka za obnovo in razvoj je pred kratkim skušala prodati 5 % delež v NLB, vendar se na njeno ponudbo niso prijavili ustrezni kandidati. Kaj to pomeni, da NLB na nek način ni zanimiva za portfeljske vlagatelje?

BAJUK: Poglejte. EBLD, ko je vstopila je plačala tako kot KBC neko določeno premijo, ki naj bi odgovarjal temu, da bodo imeli večjo besedo kot so jo pa imeli. Na podlagi pogojev, ki so prevladovali v tistem trenutku, ko se je to napravilo. Danes je ta?EBLD je hotel prodati najmanj po isti ceni kot so oni kupili in ljudje so ocenili, da to ni toliko vredno. Je pa razumljivo, če greste na trg, na neko javno ponudbo, v vzdušju, ko še vedno teče razprava o prihodnosti, da je to, ni najbolj pameten trenutek za prodajo.

NOVINARKA: S poslovanjem NLB niste povsem zadovoljni. Pred kratkim ste dejali, da bi bili donosi lahko višji?

BAJUK: Morajo biti višji.

NOVINARKA: Se zaradi tega obeta kakšna menjava v upravi, v smislu zamenjave predsednika uprave gospoda Marjana Kramarja?

BAJUK: Prav gotovo se obeta neka sprememba strategija in poslovanja v NLB. V kolikor bodo imeli lastniki končno besedo pri teh stvareh, je prav gotovo to treba spremeniti. Če pa to zahteva spremembo določenih akterjev v upravi, pa o tem še ne razmišljam. Ne vidim nobenega razloga, da ne bi povišali učinkovitost.

NOVINARKA: To pa naj bi spremenili s čim? Z novim strateškim partnerjem, ki naj bi ga pridobili namesto KBC-ja?

BAJUK: Mi smo zelo zadovoljni z sodelovanjem s KBC-jem in še vedno delamo na tem, da bi oni obdržali svojo vlogo in nadaljevali z delom po Sloveniji.

NOVINARKA: KBC kot vemo ostaja zgolj kot finančni vlagatelj. To pomeni, da KBC ne načrtuje sodelovanja pri dokapitalizaciji. V tej luči verjetno ni več strateški partner?

BAJUK: V luči javnih izjav morda imate prav, ampak pogovori se še nadaljujejo.

NOVINARKA: Razumem. Če se dotaknemo še NKB. Petino te banke naj bi prodali strateškemu partnerju?

BAJUK: V prvi fazi.

NOVINARKA: Ali ni to malo, da bi pritegnili kakovostnega partnerja, takega, ki bi omogočal nadaljnji razvoj, kvaliteten razvoj te banke?

BAJUK: To se bo še izkazalo. Dejstvo je, da gremo v drugo fazo, ali je težje dobiti nekoga, ki se bo odločil za kaj več v prvem trenutku, mislim, da je to neka tvegana poteza, ki pa pričakujem, da se bo izkazala kot pozitivna. Je mogoče dobiti nekoga, ki začne in ki se potem tudi odloči, da nadaljuje z večjim deležem, ali pa, da se nekoga dobi z večjim deležem že v bolj organizirano in drugačno prestrukturirano ustanovo.

NOVINARKA: O kakšnih imenih pa je še preuranjeno govoriti?

BAJUK: Ja.

NOVINARKA: V zvezi z NKBM naj bi v teh dneh imenovali tudi komisijo, ki bi v teh dneh pripravila predlog glede privatizacije NKBM. Ste že oblikovali že to komisijo?

BAJUK: Trenutno se oblikuje.

NOVINARKA: Objavili ste tudi razpis za finančnega svetovalca v zvezi z NKBM. Že veste, kdo bo to?

BAJUK: Ne.

NOVINARKA: Govorili smo o številnih projektih. O evru, davčni reformi. To so projekti za katere bo potrebna čim širša javna podpora, pa tudi enotnost koalicije. Ne moremo se izogniti vprašanju, da pojasnite tudi kaj se dogaja v koaliciji, kako je s trdnostjo ministrov, ki prihajajo iz NSi? Beremo, da ne potihnejo vsi ti namigi in razprave o tem, da se napoveduje rekonstrukcija vlade. Pa nas zanima, kakšen je zdaj dogovor s predsednikom vlade Janezom Janšo?

BAJUK: V zvezi s temi vprašanji s predsednikom ni bilo nikakršnega pogovora, tako na koalicijski ravni. Kar se tiče trdnosti ali netrdnosti določenih ministrov, mislim, da še zelo dobro in zdravo zglejajo. Mislim, da je to veliko več govorjenja kot pa dejanskega situacija. Prav gotovo pa ne bi bilo nič izredno, nič čudnega, če bi do kakšnega prestrukturiranja prišlo, ampak to zaenkrat to mene prav nič ne moti. Sam sem bil deležen takšnih kritik in napovedi. Dobro se spomnim, ob koncu lanskega leta so bili že na Žalah pripravljene, da me bodo sprejeli, s političnega vidika govorjeno, potem so se pa stvari tudi obrnile. Ne vem, veliko je govoric. To je normalno. V političnem življenju do takih stvari prihaja. Intenzivno delamo vsi, vsak na svojem in mislim, da se morajo bolj tile opazovalci pomiriti, kakor pa kdo drug.

NOVINARKA: Pravite, da so te govorice za zdaj neutemeljene.

BAJUK: Ja. Seveda.

NOVINARKA: Hvala lepa gospod minister. S tem bomo končali.

NOVINARKA: Tudi v mojem imenu hvala, ker ste bili naš gost v Studiu ob 17h.

BAJUK: Hvala vam in hvala za povabilo in prav lep pozdrav vsem.

NOVINARKA: Vam pa spoštovani poslušalke in poslušalci hvala za pozornost. Oddajo sva vodili Urška Jereb Brankovič in Erika Štular. Srečno.